

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/140984,Upamietnienie-Polakow-ratujacych-Zydow-Czarnkow-24-marca-2021.html>
2021-05-17, 20:24

Upamiętnienie Polaków ratujących Żydów - Czarnków, 24 marca 2021

Pracownicy Oddziałowego Biura
Upamiętniania Walk i Męczeństwa złożyli
kwiaty pod tablicą upamiętniającą Annę oraz
Ignacego Dymków – Polaków ratujących
Żydów w czasie II wojny światowej w
Czarnkowie.

Anna Dymek, Ignacy Dymek – polscy mieszkańcy Czarnkowa, którzy w swoim mieszkaniu przy ul. Staromiejskiej w czasie II wojny światowej ukrywali Żydów. W 1943 r. udzielili schronienia matce z pięcioletnim synem – Gertrudzie oraz Peterowi Wechselmannom. By nie wzbudzać podejrzeń otoczenia twierdzili, że przygarnięci Żydzi są Niemcami, którzy utracili dach nad głową w wyniku bombardowania, jednak i tak mieli przeżyć kontrolę gestapo w wyniku donosu jednego z miejscowych volksdeutschów. Pomimo trudnych warunków (w jednej izbie przebywało aż dziewięć osób, w tym babcia oraz czwórka dzieci Dymków: Anna, Jadwiga, Czesław i Kazimierz) oraz ogromnego ryzyka, Dymkowie pomagali nie oczekując żadnego wynagrodzenia. Wechselmannowie przebywali w ich mieszkaniu do stycznia 1945 r., gdy na teren Czarnkowa wkroczyły oddziały Armii Czerwonej. W 1991 r. Peter Wechselmann wspominał: „Mimo skromnych warunków zagwarantowano nam zakwaterowanie, wyżywienie i wszystko co niezbędne do życia; kartkami żywnościowymi nie dysponowaliśmy. Moja matka wspominała, iż opuściła mieszkanie tylko raz, gdy trzeba było zaprowadzić mnie do szpitala po jakimś wypadku. Z czasem sytuacja stawała się coraz trudniejsza do wytrzymania, z racji panującego ścisłu. Niebezpieczeństwo, na jakie narażała się siedmioosobowa rodzina Dymków jest z dzisiejszej perspektywy trudne do wyobrażenia. Bez ich pomocy najpewniej trafilibyśmy do obozu koncentracyjnego”. Instytut Yad Vashem 7 listopada 1993 r. uhonorował małżeństwo Dymków odznaczeniem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata.

Gertruda Wechselmann, Peter Wechselmann – żydowscy mieszkańcy Berlina (matka z synem), którzy w styczniu 1943 r. otrzymali nakaz opuszczenia swego mieszkania w dzielnicy Wilmersdorf oraz umieszczono ich na liście osób przeznaczonych do deportacji do getta w Łodzi. Wówczas zbiegli na wschód i po kilkudniowej wędrówce dotarli do Czarnkowa (wchodzącego w obręb okupowanego przez Niemców Kraju Warty), gdzie schronienia udzieliło im polskie małżeństwo Dymków. Wechselmannowie mieszkali u nich do stycznia 1945 r., po czym powrócili do Berlina (w polskich dokumentach pojawia się też informacja o miejscu zamieszkania w Baden-Baden na terenie RFN). Przez wiele lat utrzymywali kontakt z rodziną Dymków.

Opracowano na podstawie:

S. Pietrzykowski (OBBH IPN Poznań) [fragmenty dot. małżeństwa Dymków]

Raport z prac nad podprojektem poświęconym pomocy świadczonej Żydom przez ludność polską w okresie drugiej wojny światowej w ramach Centralnego Projektu Badawczego (CPB) „Dzieje Żydów w Polsce i stosunki polsko-żydowskie w latach 1918-1989”.

Raport z prac nad stanem badań o pomocy świadczonej Żydom przez ludność polską w okresie drugiej wojny światowej na terenie województwa poznańskiego (w granicach przedwojennych).

Księga Sprawiedliwych wśród Narodów Świata. Ratujący Żydów podczas Holocaustu. Polska, red. I. Gutman, Kraków 2009, s. 148.

[Strona internetowa Yad Vashem](#)